

## Előfizetési díj.

Videkre postán vagy helyben házhoz hordva

|                 |              |
|-----------------|--------------|
| Egész évre      | 15 frt.      |
| Félévre         | 8            |
| Negyedévre      | 4            |
| Egy órá helyben | 1 frt 50 kr. |

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

## Szerkesztői szállítás:

Főter 4-ik szám hórá a lap szellemi részét illető közlemények címzendők.

## ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

## „KELET”

politikai és közgazdasági napilap

1875. második negyedére.

## A „Kelet” előfizetési ára:

|                |              |
|----------------|--------------|
| Félévre        | 8 frt.       |
| Negyedévre     | 4            |
| Egy órá        | 1 frt 50 kr. |
| Egyes szám ára | 7 kr.        |

A megrendelések legcélszerűbben postai utalvánnyal alólírt könyvkereskedésbe küldendők. Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Stein János  
„Kelet” kiadója.

## Üdvözet.

(L+T.) A kolozsvári lövészegylet zászlószentelési ünnepélyének részvevői legyenek a sajtó által is üdvözlölve!

Bármily harcias nemzetnek tartottuk is magunkat egykoron, bármennyire született katoná volt minden magyar; a lövészet rendszeres formáját, a harcokképeség e társadalmi előiskoláját, mégis a mivelt nyugotról kelle hazánkba átültetni s itt Magyarországon is az első kezdemény dícsősége a german-elemeké, kik fajrakonaként utazóként példakéntőlünk o tokinthet a magának, míg lassan-lassan magunk is önálló tényezőkké kezdünk a békés harcászóvetszgek körében szerepelni s ma már im. ünnepélyt tudunk rendezni nemcsak saját körünkben, nemcsak a haza különböző vidékeiről fogadunk lövész-vendégeket, hanem a szomszéd Romania is elküldi képviselőit, hogy a lövész-egyletek útján baráti jobbot szorítson Magyarországgal.

Talán nincs közöttünk senki, a ki e férfias foglalkozás kart és szívet edző hatását így jelentőségét át ne értené, mely a társulás morális kötelei által fűzi szorosabbra a hazai fiai; melyben harcra készülünk, hogy

## A „KELET” TÁRCZÁJA.

A jegenei hidegkút  
nevü

gyógyfürdőnek népszerű ismertetése.

Irta:

## Hydrographus.

Van Kolozsvár közelében egy jótékony hatású fürdőhely, mely századok óta számtalan szenvedőnek egészséget, enyhülést és nyugalást szerez s melyet elhagyott állapota miatt csak a szomszéd helységek szegényebborsu lakosai használták.

E fürdőhely a Jegenyé határán létező Hidegkút, mely a Nádas nevű pataknak egyik forrását képezi. Jegenyé Kolozsvármegyenek felső járásában van és határos Gy. Vásárhelyvel, Inaktelekkel, Körösfővel, O. Nádasal és Egeressel. A fürdőhely egy szép, a kőszőlőstori romai katolikus alapítványi uradalomhoz tartozó bükös alján fekszik, a falutól egy negyedóránnyira, gyalog menve.

E fürdőnek legelső fölemlítését az 1789-ben kiadott „Mindenes gyűjtemény” című munka 246-ik és következő lapjain olvashatni, a hol róla így szólanak az idézett munka szerzői.

I. Vagy a falun felül egy forrás, melyet Hidegkútnak neveznek. Ez majd oly természetű, mint Afrikában az Ammon temploma mellett lévő, nap forrása nevezett víz; nyáron oly hideg, hogy ha az ember be-

a békét megtarthassuk s melyben egy cél és munka kör tényezőül érezvén, tudván magunkat, oly szövetséget alkotunk, mely csak mulatságnak tetszik ugyan a jelenben, de mely a válság óráján bizonynyal a legkomolyabb valóságnak fog bevalni.

A klasszikus kor Olympiai játéka, ha nemesebb alakzatokat öltve is, ha a humanizmus elvei szerint módosulva is, demaig fönmaradtak s bár még csak kezdetleges módon, többnyire csak localis jelentőséggel bírnak, de azért a hatásel nem maradhat. S minél inkább tudjuk ez ily jelentőségű ünnepélyeinket oda emelni, hogy általános nemzeti jellegű, öltösek: annál inkább közelítjük meg a célt, annál inkább fokoztunk a hatást, annál inkább biztosítottuk a sikert.

A kolozsvári lövészegylet illeti meg a dícsőség, hogy e hazarészben kezdeményezőül lépett föl épen e tekintetben is s áldozatot nem kímélve lehetővé tette mind rendezői eljárása által, mind a kolozsvári közönség bőkezűen nyújtott ajándékaiból kitelt értékes versenydíjak útján, hogy az egész haza-rész lövész-egyletei, alig nehánynak kivételével, részt vegyenek ez ünnepélyben s így a localis ünnepély országos jelentőségre emelkedjék.

De még ennél is nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk annak az öröndetes ténynek, hogy a bucaresti lövészegylet tíz és pedig igen tekintélyes tagja által vesz részt ez ünnepélyben. Egy részt szíves viszonzása ez a kolozsváriak mult évi látogatásának, melylyel a bucaresti lövész ünnepélyen megjelentek; de másrészt bizonynyal a nemzetközi jó viszony jelleül és zálogaként is tekinthetjük e megjelenést, mely mintegy a mellett látszik támaszkodni, hogy az ottani értelmetlenek acsarkodó bajnokai az oly kevéssé találnak a tényező politikai körökben visszhangra, mint a mily elszigetelt helyet foglalnak közöttünk el a mi ultráink, kik utopikus ábrándjaikkal folyton kifelé kacsingatnak s hiszik, hogy ottan tárt karokkal fogadtatnának.

Ránk nézve igen öröndetes jel a bucarestiek e megjelenése; szélsősésködő román polgártársainkra nézve pedig igen jó lecke és intő jel, hogy számításai minden alap nélküli vérmeskedés; mert ime a számot tevő intelligens elem igen jól és helyesen fogja föl a szomszédos két ország helyzetét, az egymásra való utaltság fontos viszonyát s azt a valóban politikai

leül, fogai kocognak egybe, teste rövid idő alatt oly veres leszén, mint a megfőzött rák. Folyamatja a fák leveleit kővé változtatja, ez pedig egy tulajdonsága minden itt levő fákaknak. A mi pedig csodálatos, a rákok hajjaival is épen így bírák minden forrás; melyek, ha meg nem vetkeznek, tudnánk mi petrificált eleven rákokkal kedveskedni. Sok nyavalyák ellen hasznos; innen nyáron által foghatatlanul vagynak messzinnien jött feredezők is. Ebből minden tavasszal megittatják juhakat a gazdák, legalább háromszor; azért az ő juhuk a metelyben nem döglőnek. Téli nagy melegsége okozza, hogy a malmok kemény telnek idején is ritkán álljanak meg.

II. Az említett forrásról alól vagyon más forrás, mely a főfjást elszélesíti.

V. A fiskális háznak veteményes kertjében napkeletre egy forrás vagyon, melyből napjótte előtt szokták a szemfájósok szemeiket mosogatni s feresztetni; meggyójtja szépen. Én magam előbizonyosság vagyok, ki sok gyertyázással és meg nem jutalmaztatott sok irással úgy elrontottam vala szememet, hogy már néha-néha a hóra, gyertyavilágra teljes-séggel nem nézhettem; de ezen víznek hathatos ereje ugyannyira használa, hogy mostan szememprimjeinek majd semmi veressége sem látszik; holott ezen vízzel való élesem előtt, mint a pecsenye oly veresek valának.

Hordják ezen vizet a körül való falvakra gyakran, sokan. Mondják a falusiak, hogy azon szemeket is ép látásra hozta, melyek látásuktól megfosztottak voltak. Ez a forrás egyenesen lövi fel magát, de gyengén és mindig mint egy borsószemnyi gömbölyeg alabástrom-kövecskéket hánydógal ki magából. A néhai T. P. jézsuiták ezen forrást igen különös szorgalmatossággal tisztán és szépen tartották,

## AZ ÉRTÉKEBB CZIKKEK DÍJZATNAK.

Kíratk nem adnak vissza.

jelentőséggel bíró kapcsolatot, melynek benünket a bántás kötelei által kell összefűznie, hogy mintegy előre egyengetve legyen az út arra az időre, midőn a vas-uti összeköttetés megvalósításával még szorosabb viszonyba lépünk majdan egymással, a nyugati kultúra s a keleti közelet érintkezési pontjait épen itt, a mi közvetítésünk útján leve meg.

Legyen tehát üdvözlölve a kolozsvári lövész-egylet az általános jelentőségű kezdeményezéért, melylyel alkalmat szolgáltatott, hogy a békés harc-szövetség mind erősebb gyökeret verve közöttünk is, a lövész-intenzív nemzeti jelleget öltöhesse s ez ubn is bevonva érezzük magunkat az eurpai civilizált nemzetek sorába, hogy hova-tovább mindinkább számot tevő tagai lehessünk a népek szövetségének.

Legyenek üdvözlölve a hazarész különböző vidékeiről egyboserregelt vendégek s legkivált azok, kik, mintegy folytatásul az anyeli tüztőlolt szövetségnek, nem a különböző nyelvek, hanem az egy közös cél által vezettetve magukat, megjelenésükké a nemzetiségek egyetértésének útját egyengetik.

És legyenek végre üdvözlölve a bucaresti jövevények, kiknek jöttöket háromszoros „Ister hozott”-tal ünnepeljük. A szomszéd ország fiai lássák meg, hogy itt a legszívélyesebb indulat el irányukban, hogy itt a barátság legmelegebb hangja fogadja őket, hogy itt a jó szomszéd látja kedves vendégeit a jó szomszédot, s hogy itt van ugyan erős ragaszkodás a nemzetiséghez, de nincs gyűlölet, avagy csak hidegség is a más nemzetiség iránt.

A kolozsvári első lövész-ünnepély résztvevője a következők:

## Br. Kemény Kálmán

Tordamegye felsőkerületi volt követ, beszámoló beszéde.

Sz. Régenben, 1875. jun. 20.

(Folytatás)

A quota 1877-ben, tehát a mostan alakuló év képviselőház alatt jön megújítás és szabályozás alá.

Ezen kérdéses szerződés újabb megkötése iránt is kedvezőbb a szabadlevő kormány helyzete, mint volt azoké, kik azt kötötték;

mert tudták, mit használnak. Idézvél nagyasszonyunk, édes anyánk Mária Terézia is ezen jegenei vizeknek erejét 1764-ben ahoz érők által megvizsgáltatta vala.

A Hidegkútnak ezen régibb ismertetését követte nemes Kolos vármegye főorvosa Nyulas Ferencnek a jegenei orvosi kutvív elemzéséről 1806-ik évi szeptember 30-án kelt és a királyi főkörmányszéki levtárban 8473—1806. szám alatt létező jelentése, melynek kezdő szavai így hangzanak: „A közelebb mult júniusnak 30-ik napján, midőn a nagy y-kalotai tövizek vizsgálatára felsőbb parancsokból kijárván, annak elapadását a tekintetes tisztségnek feladtam, egyszersmind jelentést tettem vala a ma régen ösmeretes jegenei orvós-kutvív, melyet akkor visszajöttemben a kalotai vizre száruva volt költséggel analízálni elkezdtem. Annak leírását, imé ezennel benyújtom.”

E leírásban az említett viznek külső tulajdonságairól Nyulas Ferencz ezeket mondja:

Jegenyének kis határa köröskörül természetlen kopasz hegyekből áll, mely a legszebb fehér és könnyen pallérozható alabástrommal dugva tele vagyon; sőt az minden ásás nélkül igen sok helyeken meztelenül áll ki a földből. E mellett valamint Kalotaszegnek több más helyeiben, egy kiváltképen a jegenei határon a hideg kut patakától egyik, észak felé nyúló völgyecskében oly nagy bőségben találtnak a kővé lett apró csigák, (melyeknek neve a tudósoknál: pénzcsiga; lenősekké, Helintes, Lenticulites, Tenfelspfening, Linsenstein), hogy lapátal lehetne felmerni, mely elég bizonyossága annak, hogy valaha ezen helységet tenger fedezte. A jegenei határnak napnyugati hegyeit szép bükös

mert a jelen kormánynak 10 éves tapasztalás áll támogatására, reméljük tehát, hogy a quota kérdése méltányosan s reánk nézve kedvezőben fog megoldatni.

Az országra károsnak bizonyult kereskedelmi és vámszerződés, már talán 72-ben megengedett revisiója változtatása tovább nem használható s ennek helyes megoldása is könnyíteni fog pénzügyi helyzetünkön.

Az új szerződés megkötése alkalmával szem előtt kell tartani azon körülményt, hogy Magyarország földmívelő ország; tehát a földmívelés érdekeit feláldozni nem szabad; de egyszersmind pártolni kell az alig fejlődésnek indult ipart, nézetem szerint ez lehetséges és az egyik irány a másikat nem zárja ki, sőt támogatja.

Az államjavak kezelése károsnak bizonyult, annál fogva én a hosszú időkre terjedő haszonberek mellett vagyok.

A közös hadseregnek és honvédségnek is óhajdandó lenne a megtakarítás, a mennyiben azt az ország biztonsága engedi, de az előbbinire a képviselőház, csak kettőzette a delegátusok választása által foly be: tehát a delegátusok választásánál kell ezen célt szem előtt tartani; a mi a honvédség keretében a megtakarításokat, tehát honvédek létszámának apasztását illeti, csak azon esetben helyes lehet az, ha a val egyidejűleg a hadseregnek is aránylagos megtakarítás foganatosítottatik és így a törvény által előre kijelölt arány nem változik.

Miután azon követeléssel lépünk kormányunk és az új képviselőház eleibe, hogy első sorban pénzügyeinket rendezze, az egységsült állítsa helyre és közgazdaságunkat teremtesse újra, még pedig nem annyiban adófelelemel, mint megtakarítások által, ezen követelésnek megfelelni annyira nehéz, hogy egyéb irányban nagyon elmozdítanak kell lennünk; főleg minden oly reform, ha legüdvösebb is, mihelyt pénzbe kerül, feltétlenül mellőzendő; következképpen a jövő három év alatt kormányunktól nem új intézményeket és reformokat várunk, e helyett inkább az eddig elhozott törvényeknek, olyatén alkalmazását, hogy a fő célnak, a megtakarításoknak megfelelően.

Ezen kérdés meg tisztelt választása, hogy némely külön erdélyi kérdésre is kitérjek. Sokszor találkoztam azon hibázattal, hogy mi erdélyiek, külön erdélyi álláspontot igyekeznünk elfogadni, mi által az uniót gyengítjük és az egyetértést veszélyeztetjük; én evel ellenkezőleg azt állítom, hogy azok ártanak az egyetértésnek és országnak, kik a régi politikai fejlemények folytán előállott tényleges különbségeket nem akarják látni, és azokat agyon hallgatják, a helyett, hogy azokat méltányosan tekintetbe vennék; és sérelmeinket nem saját-lésünk, hanem saját felfogások szerint a viszonyaink teljes ismerete nélkül akarják orvosolni.

Erdély, tehát az ország 1/3 részén, a főrendiházban nincsen képviselve, mert azon magán, ki mivel nem csak Erdélyben, hanem Ma-

erdő nőtte be, melynek a most próbára vett kútforrás napkeletről épen aljában fekszik és maga a forrás is a lakosoktól Hidegkútnak nevezetik, talán azért, hogy a több forrásoknál hidegabb. Maga a forrás az erdőből lejövő gyenge patakocskának déli partjánban vagyon és egy quadrát ölnyi négyszögű tőt ár-razól, mely ráköfakkal körül van véve négyszögűre; de azt a régiség már nagyon megrom-gyolította. Régentén a tiszt. pater jézsuiták nagyobb becsben és takarékosabban tartották ezt a kútat.

Ugrása a viznek nincsen, hanem csak szép csendesen for fel a földnek gyomrából s mivel víze mindjárt a mellette levő patakba omolván, fészékében meg nem gyűlhet, a forrás kutja állig van egy lábnyi mélységű.

Ize a legjobb iható vizekhez képest nem épen kellemetes, a lenyelés után nyilván-ságosan keserű; azért a lakosok nem isznak belőle, de ok nélkül; mert több forrásvizeik is mind ilyen ízűek, csak valamivel kisebb mértékben, miylen p. o. a rajta nem messze fe-lül levő Borsoskut, melynek ihatóságát ok dícsérik.

Önnös nehézségét az ahoz megki-vántató eszközökkel megmérvén s szokás szer-int ugyanazon egy mérséklet alatt a tiszta lombik viznek nehézségehez hasonlítván, talál-tam lenni — 1,0013 vagy is minden kú-ta vizet 27 granal nehezebbnek találtam a tiszta lombik viznél.

Mérséklete a viznek nem lehet, hogy valamennyire változó ne legyen; mert a forrás helye egy tót formálván, igen sok pontokban va-gyon a napnak és a gőz örvénynek kitéve; mindazonáltal, hogy az magát sokkal kevesebbé szabja a külső levegőhöz, mint a folyó vizek, abból világos, mert júniusnak 28-ik napján

## Hirdetéseket fűvészeknek.

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annál több kr. Bélyegj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

## Hirdetéseket fűvészeknek.

Bécsben: Oppel Alajos (Wallzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Bud. Messe Publicistische Bureau Budapestben: Haasenstein et Vogler hirdetés köv. irodája.

## Nyilteér czikkok

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

## Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

tatni fog, de ez mai napig nem történt meg. E tekintetben csak azt ígértem, hogy akár a közpályán, akár mint magános, e cél elérhetőségére fogok munkálkodni.

Tisztelt választói! Én elmondtam a múlt-ról és a jövő teendőkről nézetemet, úgy a mint azt lelkiismeretem sugalta, méltóztatásnak, mind elveim, mint személyem felett itéltni.

Br. Kemény Kálmán.

## Kolozsvár

sz. kir. város önkormányzati igazgatása anyagi és szellemi állapota az 1874. évben.

(Kivonat Simon Elek polgármester jelentéséből.)

(Folytatás.)

### XIII.

Városunk szoros értelemben vett népiskolái közül legnépesebb az ev. reformátusok külső-magyarutcai vegyes népiskolája. Itt két tanteremben 2 tanító és egy tanítónő által 4 osztályban 122 fiú és 91 leány s így összesen 213 gyermek oktatattatik.

A rom. katolikusoknak „Szent Péter-ről” címzett külső magyarutcai vegyes népiskolája osztályban iskola. Jár ebbe 1 tanító s 1 tanítónő keze alá, 3 korosztályba, s egy tanterembe 18 fiú 22 leány. E tehát városunkban a legkevesebb népes iskola; s ez népesebb nem is igen lehetne, mert a nagyon is szűk és egyáltalában nem tanteremnek való tanszoba most is csak alig fogadhatja be a mindössze is 40-re menő gyermekeket.

Szintén kevésbé népes és hasonlóan osztatlan iskola a görög katolikusoknak alsó székelyutcai iskolája is. Ez városunkban az egyetlen román tannyelvű tanintézet. Jár belé egy tanító keze alá s egy szűk tanterembe 22 fiú 20 leány.

A népoktatási tanintézetek közül legsajátosabb szervezeti tanintézet városunkban az evangélikusok belső magyarutcai elemi iskolája. Sajátságos egyfelől azért, mert tannyelve részben magyar, részben német; másfelől meg azért, mert vegyes növendékei csak a két alsóbb osztályban oktatattak együtt; de a 3-ik osztályon kezdve a fiúk már elkülönítettek a leányoktól. Van az intézetben két-két korosztálylyal egy I. s egy II. osztály; továbbá szintén két-két korosztálylyal két III. osztály; egy a fiúk s egy a leányok számára. Jár belé 126 fiú s 99 leány, s így összesen 225 gyermek, a kik 4 tanító, egy munkatanítónő s egy hitoktató által 4 tanteremben oktatattak.

A helybeli képezők mellett fennálló gyakorló iskolák egészen állami tanintézetek és nem vegyes iskolák. Ezek közül a tanítónő-képezde mellett leányiskolába eddigelő már 5 osztály van beállítva. Jár ez 5 osztályba 60 leány tanuló, a kik egy tanteremben s egy férfitanítótól s egy munkatanítónőtől nyertek oktatásukat.

A tanítóképezde gyakorló iskolájába, mert ez egy évvel későbbre nyílt meg mint az előbbi, még eddig csak 4 osztály van beállítva. Jár ide a 4 osztályba, egy tanterembe s egy tanító keze alá 50 gyermek; természetesen mind fiú.

A népiskolákat helyettesítik és pótolják városunkban a gymnasiumok mellett fennálló elemi iskolák is.

Ezek közül legnépesebb a rom. kat. lyceumban levő elemi iskola, a melybe 1 előkészítő és 4 rendes osztályba összesen 272 fiú gyermek jár; a kik 5 tanteremben, 5 osztálytanítóval s 1 rajztanártól oktatattak s 1 igazgató alatt állanak.

A reformátusok és unitáriusok középtanodáival szerves kapcsolatban és ugyanazon igazgatás alatt álló elemi iskolák mind 4 osztályosok. Ezekben is megvan mindenik osztálynak a maga külön tanítója és külön tanterme. A reformátusok elemi iskolájába jár 161 s az unitáriusokéba 78 tanuló.

A leánygyermekoktatására — a már említett vegyes népiskolákon s a tanítónő képezde gyakorló iskoláján kívül van még 4 felkészítő leányiskola s 6 magánnőnevelde.

(Folyt. köv.)

## BELFÖLD.

Gyergyószentmiklós, június 21. 1875.

(Egy leánynevelde alapkövének letétele.)

Tisztelt szerkesztő ur!

Ma, midőn a követválasztási párt- és személytűsok a lapok hasábjain is mérköznek nemcsak változatosság, de az ügy magasztossága érdekében is jutasson becses lapjában egy, a nevelést érintő városunkban felmerült nevezetes mozzanatot megemlékezésére néhány sornyi tért.

Folyó hó 20-án városunk ritka ünnepélynek volt tanúja. Ekkor tétetett le ugyanis az erdélyi püspök ő nagyméltósága által dicső nevének megfelelő pompával épülő leánynevelde alapköve. Az ünnepélyes istentisztelet után városunk köztisztviselőiben álló lelkeskedő Agoston Károly az alapkövet beszéltetőnő már a földszinti lakrészeket meghaladt épület állványaira lépett, honnan egy talpraesett alkalmi beszéddel tette emlékeztető az ünnepélyt. Gördülékeny ékes kifejezésekben esztelte a magas alapító célját. Mi volna az más, mint az alapos művelődés után sovány korunk óhajának kielégítése. Ezt tartotta ő nagyméltósága szem előtt, midőn a leánynevelde mint e város és vidék szükségletének legégetőbbjé felállítani kegyesen elhatározta. Fölmentő a nevelés fontosságát, mely ma majdnem az anyák kezében van. Összehasonlította a polgári és vallási törvények hatékony erejét az erkölcsiségre. Hozzászólt — ugymond — a társadalom minden ágyaigra kiterjedő drákói törvények: az akarat a jó, szép és igazra hajlítani a vallás és vallásos nevelés-oktatás feladata. Ily irányú nevelés hiányában ma lehell a fakadó bimbó az

emberi társadalom nagy fájáról, mielőtt nemess gyümölcsöt hozott volna. Ide irányult a magas alapító óber figyelme, e mély erkölcsi fekvést hajtottá orvosolni — mond szónok — midőn e város és vidék polgárhozók ogy csarnokot építet, melyben még egyrészt a kor követelményeinek megfelelő vallásos oktatást és nevelést nyer a fiatal nő-szárjádék, másrészt a jövő erkölcsös jellemek alapkövei tétetnek le. Mint a fénylő meteor — mond szónok — letűntével az egyboltozatot megmarozza, úgy az agg főpásztor is szülőföldje láthatárára tekint ez alkalommal és nemes áldozatkészségével termékenyítő arany-sugarakat hint a nevelés sz. földére.

E lelkes szavak öröm-könnyeit csaltak ki az épületet körülvevő nagyszámú hallgatóság szemeiből; mire a nép hangos háromszoros éljennel üdvözölte ő nagyméltóságát, mit még hangosabb háromszoros tarackklövés követett.

Erre a szokásos egyházi szertartás szerint az alapkövet beszentelésre követtezt. Egy csinosan készülő pléh-szelenczébe záratott 108-ra menő aláírással ellátott emlékirat, ő nagyméltósága quart alakú arcképe, az aralkodóház és kormány főbb tisztviselő neveit tartalmazó naptár, valamint a szék tisztségének, a kerületi papság, a községi előjárók és az építéssnél befolyt vezetők és vállalkozók névlajstroma. E pléh-szelencze beforrasztatván, az alapkövet tétetett be.

Az ünnepélyt diszebéd követte eszperes-lelkész gazdag asztalánál, hova ő nagyméltósága rokonain kívül, a községi képviselők, az itteni két vállalkozó és vezetők voltak hivatalosak. A kedélyes ebédnél lelkes felküzön-tést mondott a házigazda püspök ő nagyméltóságára, a községe, mely 3500 frt áldozatkészségével majdnem az összegnek megfelelő tökélig szerencsés volt kizsákmányolni ő nméltósága sokszorosan igénybe vett erszényét.

Igy folyt le e városunkban nevezetes és fontos jövő dolgoknak csiráját méhében rejlő nap ünnepélyessége.

H. F.

## A székelyekről.

(Folytatás.)

Újból hangsúlyozom, hogy a kivándorlók s munka keresők nem nagy számmal vannak. A végkép künmaradók annál kevesebben; a kikért aztán nincs is okunk az aggodásra, mert vagy szerencsés keresettel és iparkodással meggazdagodnak és Oláhországban képezik a Magyarországnak színtét jarát; vagy ha nők: férjhez menve, nevelnek az előbből is nagygyart: mert tudnunk kell, hogy a székely nő ritkán engedi a ház belső ügyeinek intézését férjének oda.

Tagadhatlan azonban, hogy találkozunk mégis, kik örökre künn maradnak és főleg vannak leányok, kik most minél kevesebben mennek ki ugyan szolgálatra, de többnyire véginségre és nyomorba jutnak. Kérdem azonban, ha az emberi akarat szabadságát elfojtani végkép nem akarjuk, mikor fogna az bekövetkezni, hogy a kivándorlók száma megcsökkenjen; hisz akáda olyan, ki még a parasztságra is kíváncskozna.

Konstatálom ismételve csak azt, hogy e kivándorlástól nem kell féltetni a székelynép existenciáját mert kismérvű e kivándorlás.

Ismétlem, hogy a kik a kivándorlás mi-ben léte iránt nagyon érdeklődnek, figyeljék meg a területet magát.

Tájékoztatásul és megnyugtatóssul pedig igen helyesen cselekednek Csik- és Háromszék tisztség-ha egy kis statisztikai kivonatot közölne a legközelebbi 3 évi hullámszóról.

Hogy pedig a munka végetti kivándorlás miért irányul inkább keletfelé, és miként lehetne nyugatfelé terelni vagy, ha egészen meg nem szüntetni is, legalább mérsékelni egy pár szóval megkísérlem elmondani a következőkben.

Igen könnyű a megfajtása annak, hogy székelyeink miért mennek kenyérkeresetre inkább keletfelé; megfajtotta azt nekem egy olyan öreg székely, ki „mikor szorult a kapcza” maga is már több ízben megjártá.

Nem egyébrét, csak azért, mert az oláh rendkívül röst és tunya; a dolgot nem szereti, nem is ért aboz: „nincs jó kezefogása;” stb. ugyannyira, hogy egészen addig mig egy kr. öröve van, nem dolgozik semmit; ha elitta a mije volt, inkább koldulásra adja magát, és apró csinyekre, mert nagyokra nem is született, a helyett, hogy dolgoznék.

Rosz nyelvek azt beszélik, hogy erdélyi testvéreik is ilyenek volnának; már sokszor hallottam; de velük most nem czélom foglalkozni.

Ellenben székelyeink, kik kenyérkeresetre kimennek, kitűnő munkások, erősek és egészségesek; és a munka kezükben.

A munkát pedig oda künn jól megfizetik; mert nagy a szükség munkás kezekre. A bojár átadja egész aratni való gabnáját egy élemedettebb székelynek, s ez társai-val, hol feleiben, hol kézpénzért, betakaritva, beszámol a termésről. Ez oly jó kereset, milyet nyugat felé nem találhatni.

Ezen kívül a székely Oláhországban még oly munkára, oly szolgálatra is szívesen vállalkozik, milyet itthon, vele született büszkesége nem engedne meg. Pl. ismerem egy oly tönkre jutott ifju iparost, ki itthon csak a maga lovaival foglalkozott, azokkal jól tudott bűnni, de annyira nem tudott menni, hogy ez ügyességét itthon mások szolgálatában érvényesítse. Kivándorolt; beszegődött kocsinak; oly ügyes volt, hogy utójára új asszonyt el is szolgált.

A munkás kezek ily méltánylása mellett és után, a székelységet, csak egy dolog akadályozza meg, nézetem szerint abban, hogy a kivándorlás tömegessé váljon; oly tömegessé, mint a minőnek ezt Bereczik Árpád a „székelyföldön” című színdarabjában, költői con-

ceptióval feltűntette; S ez az hogy székelyeink nem találják meg Oláhországban a kellő közölkalmat, nem találják, haresnek „igazságot.”

Többször felpanaszolt olog, de tény, hogy a keleten levő cs. és k. ügynökségek, nem veszik székelyeinket pártgásuk, helyesebben oltalmuk alá; érdekeikkel nem sokat törődnek. A magyarnyelvet nem is tudják, székelyeink pedig a hivatalos német nyelvet nem igen értik, de nincs is hol megtanulják. Észért nekik igen sokba kerül, ha lami törvényes dolgot kell oda künn eligazítani, úgy amnyira, hogy sokszor verejtékes keresényük nagy része erre megy föl vagy oda vsz.

Ugyanazért, ha már el nem fojtató jelenleg egyhamar a kivándorás, fölőte szükség volna és bátorodnom is süllőgyűzők hazafiságát fölívni arra, hogy a kelet ügynökségek úgy rendeztetének le, hogy a magyar alváltalók oltalmat találhasanak, természetesen magyar ajku tisztviselőtől.

Ismétlem nézetem szerint, tömegesebb kivándorlást, nem mi hazaiak, hanem a roz ügynökségek akadályozzák meg Lám, még is van a roz ügynökségeknek jó hatásuk.

Vázolva ezeket, könnyű láthatni, hogy miért nem irányul nyugat fel; inkább a kivándorlás?

Mert nem díjaztatik új nyugat felé a munka. Aztán nem is akának vállalkozók, kik pl. az olaszok helyett a vasut építéshez, annak idejében keresték vna a munka erőt a székelyföldön, vagy kereshék most.

Itt nem hallgathatunk el, hogy legkivált Udvarhelyszék székely murás ifjai, a kik hosszú időtől fogva, szokták ficsépelni a szászok gabáját, most mind gyereben jelentkeznek e munkára, mert a szász igazságot” megelégtették.

Hogy miként lehet a kivándorlást inkább nyugat felé irányozni ezt nekem egy alsófelhármegei derék föld írtokos ur volt szíves megfajtani.

Terve, melynek azonban még soha sem sikerült, hazafias birtokos jómszédat meggyerini, oda útne ki, hogy hozatnának ki tömegesebben a megyékre székely munkások, közös erővel és közös munkáltatási kötelezettséggel; nem titkolva azon háttéri gondolatot sem, hogy lassanként ki is telepítettének.

E terv, mindaddig míg csak a munkanyújtásra terjed, ki, a mennyiben célszerűnek látám én is, hogy székelyeink vagy megyei birtokosoknál, vagy kincstári uradalmaknál keressék kenyeriket és szokott munkára, minden évben egyszer egy időre elutogassanak a legelfogadhatóbb, és talán, majd jón is idő, mikor, haazileto munka adódik rajta lesznek, teljesedésbe is fog menni jele már a kitelepítés kérdését illeti, ez oly speczialis kérdés, melynek megvitatása több szót igényel, mint a mennyit e lapok t. szerkesztője megadott nekem.

Csak annyit jegyzek meg, hogy a kitelepítés, csak rendkívül olcsó és kedvezményes, mondhatnám hazafias bérlettel és akkor is, több egymással egészen vérokon családdal (nem csak tártával) volna megtelepítendő; a kik aztán megmaradva odakün a megyében sajátukká tehetnék, örökön megvásárolva a földet.

Más olynemű kitelepítésről, melyet ha nem családok, Lányai is erdélyi birtokaira megkísérlett, nem lehet boldogulni a székely-lyel, mert ez urbéri viszonyt soha sem ismert nép nem tudná magát egy aboz közel álló örökberleti rendszer nyuge alá adni. Megmutatta az eredményt Lónyai kísérlete, mely dugába dült.

A megyei magyarság megmentésére pedig fölőte szükséges volna a székely-kivándorlást erre-felé terelni; de tapintatos eszközökkel, mert erőltetve nem megy. Egy-két család nem elég, hamar visszatérne megszokott hegyei közé, mig egy előlított megbízható székely vezető egyénnel élén, több rokon családot rá lehetne venni a kiköltözésre. Ez esetben pedig erősségyződéses, hogy egy néhány szomszédfaluban elhelyezett több székely család rövid idő alatt volna maga után többet, ugyanígy, hogy egészen eloláhosodott megyei magyar falvaink, midőn a székely kivárárolná a földet az oláh lábai alól, mely szívesen eladja — újból megmagyarosodnának.

Igy és ezekhez hasonló tervek szerint vélném én a székely kivándorlást nyugat felé fordíthatni.

Mondatott még az is, hogy a székelyföldön, az állami adó már elviselhetlen. Engedelmet kérek, ha azt mondom, hogy ez a valósággal ellenkezik. Azt hiszem, hogy az adó elviselhető voltának vagy elviselhetlenségének megítélését leghegyesebben csak magára az adózó népre bízhatjuk.

Én majdnem 4 évig voltam éppen a székely földön (a szegény Csikban 2 évig) mint adóhivatali tisztviselő; ez idő alatt nemcsak a községi előjáróságokkal, hanem magával az adófizető néppel is többször érintkeztem: voltam még adóbehajtással is megbízva.

Egy cikkirőlól nem szoktak becsületszó-ra hivatkozást követelni; csak ezen mulik tehát el az, hogy én sem hivatkozom arra, de hivatkozhatnám, ha szavaim máséket bevehetők nem volnának, midőn azt mondom, hogy soha sehol sem hallottam azt a panaszt komolyan kimondatni a székelyföldön, hogy az államadó sok és magas volna.

A mit legkivált Csikszékben észleltem, az inkább a katolicus hitfelekezethek, mint az államnak derogalhatna: a megyében sokszor hallottam azt a megjegyzést, hogy az állami adót, csak megfizetnek szívesen, mert nem sok; de a papnak már három annyit kell adni, ha nincs is akkora facultása az embernek. Ennek következtében több cath. család, majdnem egy egész falu (Csik-Kásonfalva) tért át a görög egyházhoz; nem bírván ki a már csakugyan magas papbért.

És ez eltagadhatatlan, megczáfolhatatlan tény.

Csak fölkapott frazis, kortes fogás, hogy az állami adó igen magas; a nép ezt nem mondja, hanem megfizeti; ha történnék mégis adóvégrehajtások, annak sokszor, inkább az elemi csapások okai; vagy éppen a községi előjáróságok, a mennyiben a népet nem szorítják a rend és pontos részlet fizetésére; a miért a nép eléggé is zugulódik végrehajtásokor, mert, ha töle kérték, követeltek volna megfizette volna; „de senki sem kérte.”

Hogy nem magas az állami adó, az is bizonyítja, hogy a székelyföldön év végével — a szelidebb végrehajtás mellett — alig marai, az adó előirányak 1%-ka hátrálékban.

Ez is tény. S ez is azon állítást czáfolja meg, hogy a székelyföld nagyon elszegényedett és állami adóját most nem bírja.

Menjünk tovább!

Azt is mondják, hogy a székelyföld ipara és kereskedése egészen semmi, vagy pang.

A mi a székelyföldnek kereskedelmét illeti, erre nézve azt jegyzem meg, hogy semmi is, nem is.

Semmi, a mennyiben — csak magában a kereskedés, alig üzetik és üzetest valaha; és alig fog jövedőben is valaha üzetni, még ha a székelyföld a virágzásnak legmagasabb pontjára emelkedik és föl.

És nem semmi, a mennyiben a kereskedés leginkább csak az iparral kötölve volt számba vehető mindig. A mi kereskedés azon-kivül volt, az csakugyan soha sem érdemelt és nem is fog érdemelni nagyobb figyelmet. Nem, mert a székelyföld soha sem volt kereskedelmi talaj, hanem inkább csekély mezőgazdasáta mellett az iparra volt utalva.

Általános tekintetből a szerény kis kereskedő boltok székely városokban nem követhetnek maguknak azt, hogy a nagy jelentőségű kereskedelem fogalma alá vonassanak. Eme boltok is, illetve boltosok, inkább a szó tágasabb értelmében vett iparosok, üzerek közé sorolhatók.

Külön kereskedelemről tehát nem is akarok ez alkalommal szólni.

Kassai F. József.

(Folyt. köv.)

## Értesítés

az erdélyi gazdák negyedik vándorgyűléséről és az avval összekötendő tárlat-szántóverseny- és cselédjutalmazásról.)

(Folytatás.)

### Terménytárlat.

#### I. osztály: Mezei termények.

1. Gabonák u. m.  
buza, jutalmak: 2 db. és 1 db. m. kir.  
arany 1 db állami bronceérem,  
törökbuza, jutalmak: 2 db. és 1 db. m. kir. arany, 1 db. állami bronceérem.  
rozsa, árpa, zab stb., jutalmak: 3 db állami bronceérem.

2. Hüvelyesek u. m. fuszulyka, (paszuly) porzó, lencse, búkköny stb. jutalmak: 4 dij. a 1 db. m. kir. arany.

3. Olajos magvak u. m. repce, len, kender, mák stb, jutalmak: 2 dij. a 1 db. m. kir. arany; 2 dij a 1 db. tallér.

4. Gumós- és gyökövények u. m. pityóka, (burgonya) répa stb. jutalmak: 2 dij. a 1 db. m. kir. arany.

5. Takarmány magvak u. m. lóher, luczerna stb. jutalmak: 2 db. m. kir. arany; 1 db m. kir. arany és 1 db. tallér.

#### II. osztály: Kerti termények.

A legszebb kerti termények u. m. káposzta, morok, petrezselyem, hagyma, csezer, paprika stb. együttesen és külön kiállítva; jutalmak csoportos kiállításokra: 2 db. m. kir. arany, 3 db. tallér; és 2 db; tallér, továbbá 60 dij a 1 tallér egyes kiváló termények jutalmazására.

#### III. osztály: Gyümölcs.

1. Alma és körte csoportozatokért.  
Jutalmak: 1 db. állami ezüst-, 1 db. állami bronceérem, 1 db. tallér.

2. Asztali szőlő gyűjtemény.  
Jutalmak: 2 db. és 1b. m. kir. arany, 1 db. tallér.

3. Fajbor szőlő gyűjtemény.  
Jutalmak: 1 db. állami ezüst, 1 db. állami bronceérem, 1 db. tallér.

#### IV. osztály: Bor.

1. Nehéz elegyes borok, jutalmak: 1 db. állami arany- 1 db. állami ezüst-, és 1 db állami bronceérem.

2. Fajborok, jutalmak: 1 db. állami arany, 2 db. állami ezüst érem.

3. Veres borok, jutalom: 1 db. állami bronceérem.

4. Aszu borok, jutalom: 1 db. állami bronceérem.

#### V. osztály: Méhészet.

Kiállíthat minden termelő, ki legalább 15 anyaköpuvel bír, mely köpuállomány hiteles bizonyítvánnyal igazolni tartozik.

Jutalmul a legszebb méz és viasz kiállítói részére 3 drb m. kir. arany és 3 dr tallér áll rendelkezésre, melynek mikénti felosztásáról a bíráló bizottság intézkedik.

#### VI. osztály: Erdészet.

Az erdészethez tartozó különböző fane-mek csoportos kiállítása és azoknak ipari értékesítése.

Jutalmak: 1 drb állami arany és 1 drb állami ezüst érem.

#### Eszköz- és géptárlat.

I. osztály: ekék, boronák, hengerek, u. m. közönséges eke, váltó eke, borona, henger és egyéb ide sorolható eszközök.

II. osztály: tisztító és morzsoló gépek u. m. szelelő és tisztító rosta, törökbuza, morzsoló s. a. t.

III. osztály: borászati gépek és eszközök u. m. borsajtó, pinczegazdasági eszközök s. f. a. t.

Az eszközök és géptárlat díjazására 4 db. állami ezüst-, 4 érem-, 4 drb állami bronce-érem és 16 drb m. kir. arany áll rendelkezésre, melynek mikénti felosztásáról a bíráló bizottság intézkedik.

#### Háziipar.

1. Házi szövetek és fonatok.  
2. Házi kézmunkák.  
3. Tej gazdasági termékek.  
4. Tészták és sütemények.  
5. Füstölt és páczolt húsok.  
6. Szesz italok és ecetek.  
7. Aszalványok és befőttek.

A házi iparhoz sorolható kiállítványok díjazására 12 drb m. kir. arany és 10 drb tallér áll rendelkezésre, melynek mikénti felosztásáról a bíráló bizottság intézkedik.

#### Külön jutalom.

A torda-aranyosi gazd. egyeslet területén levő négy szőlőmívelő földész részére külön jutalom iratik ki, u. m.

Tordamegyei kitűnő szőlőmívelő földészek részére.

első dij: 3 drb m. kir. arany.  
második dij: 2 drb m. kir. arany.  
Aranyosszéki kitűnő szőlőmívelő földészek részére.

első dij: 3 drb m. kir. arany.  
második dij: 2 drb m. kir. arany.

A jelentkezés módzatáról valamint a pályadíj odaítéléséről az intéző bizottság intézkedik, a díjak kiosztása f. évi october hó 3-án déli 1 órakor történik.

#### Szántóverseny.

Díjaztatik a legjobb munkát végzett szántó. Jutalmak: 3 drb., 2 drb. és 1 drb. m. k. arany.

#### Cselédjutalmazás.

A részletes feltételeket az intéző bizottság teszi közzé és a beérkezett pályázatok felett dönt.

A tárlat minden egyes osztályának bíráló bizottsága, itt külön fel nem sorolt, elegendő számú dicséző oklevéllel fog rendelkezni.

Tekintettel azon \*mennyiségre, mely a termények megbírállására szükségeltetik, figyelembe veendő, hogy buza, törökbuza, rozsa, árpa, zab, borsó és pityókából (burgonyából) legalább 6 liter (az az mintegy 4 kupa) fuszulyka, lencse, búkköny, repce, kender és mákból, 1 1/10 liter, (az az mintegy 1 kupa) lóher és luczernából egy kilogramm (azaz mintegy 2 font) kiűendő. Gyűjteménél minden fajtából négy darabot vagy fűrtöt kell küldeni.

Borból két 1/10 literes (azaz mintegy félkupás) palackkal; megjegyztetik, miszerint csak az 1868-ik évtől az 1874. évi beázólag termelt borok állíthatók ki, ezen feltételtől csak az aszaburok vétetvén ki.

Minden pénz- vagy érem díjhoz egy dicséző oklevél mellékeltetik.

Minden állatnál bebizonyítandó, hogy az a kiállítónak vagy saját nevelése vagy legalább egy év óta tulajdona.

A beküldő mellékelte jegyzékben

lyel Bereczki védi e tettét, mert tegyük fel, hogy kézzel alatti lettek volna is machinatio, a keretben az ő jelöltsége ellen: ezek, miután a törvényintelligencia vette kezébe az ügyet, nem Bereczki Sándor, hanem az intelligencia ellen lettek volna intézkedések, mely bizonyára talált volna módokat arra, hogy a fegyelen kötelekeiből kirug egy más tagját rendreutasítsa, mesterkedéseit megammissie. Az a versio sem valószínű, mely szerint Bereczki azért mondott volna le jelöltségéről, mert a szeredai gyűlésen nagyobb intelligensek vevén részt: a jelöltséget nem a nadragósok, de a székely köznevelőjeiől hajtották elfogadni. Ez nem lett volna egyéb, mint a székely köznevelők nadragósokra uszítása. Bereczkit jobban ismük, mintsem fölvehetnők róla, mi-képp jelen időt, hazai válságos helyzetünket olyanok tartauák, melyben a köznép és az intelligencia között felélesztett surlódás üdvös erejéneket hozhatna a közügynek:

Részünkről a következőleg magyarázunk ki Bereczkinek az eljárását. Nem tudjuk másképp e dolgot megérteni, mintha fölteszük: hogy Bereczki azon jellemek közé tartozik, kik mintet kiesinylenek, a mihez könnyű szerrel leli hozzájutni; a kik csak arra vágyanak, csak azt tartják igaz birtokuknak, a mihez küzmelnek közt, arczok veritékével juthatnak el. ha Kaliforniában a szerencse egy arany darabot vetne útjába, félrerugná azt s csak abba lálné örömet, a mit a fáradságával felszaggatott szikla törmelékeiből fogva szerencsint egybegyűjthetni.

No, ha küzdeni akart, most van is alkalma küzdekre. Az intelligencia többsége, mert benne nem biztos, mert circumsist megzavarja, elfordult tőle; azért sem igen hajlandó többe ártfogatásba venni őt, mert meg van győződve, hogy a jövő országgyűlést az által lehet legkább reformálni, ha minél több határozót jellemeket küldünk oda: Bereczkinek pedig az a cselekvés módja, mely szerint eleinte eleegyezzett kijelöltetésébe, Szeredában, lemondott, másnap aztán ujból fellépett nem valami nagy bizonyossága határozottságának; azt a párt elnökhöz intézett egy kis arroganciával írt levele sem csinált jó vért. Ezen az intelligencia loyalis eljárását számba nem vev és azt kiesinylő téttéről, Szentiványi Kálmán a ki már korábban több helységről részéről felölt hiva a jelöltség elfogadására nem tartva máit többé erkölcsiileg kötelező: véle szembeállított.

A székely köznépül sem csinált jó vért Bereczky ez ingadozása, melyről, ha egybebinernem — tudomása van egy kortesdall szövegéből, melynek Bereczkyre vonatkozó részét helyen van a „Puskatűzek“ közt, a mely igyhangzik:

Bereczkyről az a vád száll, Ingadozik mint a nádsszál, Szeredában lemond előbb, Alszik egyet s ujból fellép. Nem szokott az erős férfi, Felgett ezéjálót eltérni; Megtartja mit kimond egyszer, Nála a szó nem játékszer. Marosszéki székely orra Rántható-e erre-arra? Nekünk az olyan nem kellő, Ki nyugszik s kél mint a szellő stb.

A küzdés tehát folyamatban van. Szerencsés oly küzdés, mely egyik vagy másikra néve lehet kellemetlen, de a közügyre nem; mert akár Szentiványi akár Bereczky legyen a nyertes, pártunk csak nyerhet; noha meg kell valunk, hogy minket is nem kis mértékben lejt meg Bereczki ingadozása s nem kis mértékben csodálkozunk az akarattal felidézett küzdelem, mely ha meg nem történik: csaknem egy évtizedes aspiratioinak biztos kikötőjébe juthatott volna, a képviselőség érett gyümölcsként önként a kalapjába hullott volna, mig így kétséges tette az eredményt.

## A választások előtt.

Udvarhelyről a következő, nagyon pontos dolgokról szóló tájratot vettük:

Feladatott Udvarhely 25. 6. 45 p. d. u. Megérkezett Kolozsvárra 25. 7. 6. 26 p. d. u.

**A homoródi fürdőn a tegnapi ügypárt zavaragást rendelt. A korifeások vezérlete a szendőség tetteleg megadottat. Egyik korifeus lemaradtott Ugron Lázár és fia Oláhfaluból elfutott.**

Szerdahelyen a választás július 8-án történt ki. A német kerületben választási ny: Wendel Arnold, a román kerületben: Balázs.

**Oláhfalú, június 25.**

(Az első modern spanyol inquisitio eredménye, izben egy második elrendése. Rendőri közügynek és föllepése. Gyulafehérvári Péter-fillegnek. Tanfolyam. Az etvályadott juh.)

Jeleztem már, hogy pátérink Baráczit és Bence Lajos, nemkülönbén Elekes és tulsó falusi bíró panaszt emeltek az a, hogy polgármesterünk őket, s általában választókat, a választási mozgalmak ötleb. a büntetéssel fenyegette — volna en.

Pátérink és ministránsuk, a kinek meglesét, többszöri szabályszerű idézés után vgre is kényszer utján kellett eszközölni, a szálal rendben, családokhozadlan töredelmes-gei beismerték, miszerint vadjok forrasza nem zülén érzéki tapasztalat, hanem csak pusztán a más.

És már ennyi elég volna homlokukra — princípálisakkal együtt — szégyen bélyegül.

De a bályeg ennél mélyebb, égettebb és szégyenítőbb.

Mert a vád szilárd jellemű tanuk vallo-mása által megcáfoltatott, teljesen alaptalannak bizonyult.

Mert tisztába jött, hogy: Dániel Károly sem a panaszlókat, sem más választó polgárokat büntetéssel nem fenyegette, hanem a belügyminister urnak idei 26.750. szám alatt kelt, s minden törvényhatósághoz menesztett rendeletét kihirdette, s hivatalából kifolyólag a választókat egyuttal figyelmeztette, miszerint az 1874. évi XXXIII. t. cz. 6-dik fejezetében foglalt büntetésre méltó cselekvényektől óvakodjanak, ellenesetben, a törvény által hágó pénz vagy fogság büntetés sulya alá esnek.

Rebus sic circum — stantibus, semmi kétség benne, miszerint Fogarassy Mihály püspök ur ő exja — illetőleg a fölbérelt paraszok mint vesztő felek, aszent inquisitio költségeinek hordozásában kegyesen elfognak marasztaltatni.

A második inquisitio tárgyát, föltisztelendő Ugron Ákos urinak azon vádjá képezi, mi szerint istentől elrugaskodott polgármesterünk (az anyaszentegyházi) pártgyűlést, bejelentés daczára feloszlatta; a mit igen helyesen cselekedett, miután az önjelölt, a gyűlés helyének és idejének megnevezését — fölszólítás daczára is — megtagadta, és így a törvény által előírt közigazgatási ellenőrzést kijátszani igyekezett.

És e végből a tisztú ügyész ma ujabban kiszállt.

Ő exja kegyes támogatása mellett, jól kezdődik az Ugron — korszak Oláhfaluban — mondhatom. Még megérjük, hogy Szakállas János lesz a polgármesterünk!

Mindezen inquisitioik között — horderejére nézve — legjelentékenyebb az, melyet erőlyes rendőrségünk végez, s a melynek rendén tanuk által kiderült, hogy a reverendás candidatus urfi érdekében, éjnek idején, etetnek, itatnak.

Isszák az első tíz veder szentelt pálinkát, s eszik mellette az udvari szentelt cipzót és turót, az anyaszentegyház nevében és dicsőségére!

E perczben vesszük Udvarhelyről azon általános érterjedt szent hirt, mely szerint oda a tegnapi postán az Ugronok és Daróczi Imre Udvarhely városi szabadelvü — ultramontán jelölt kezére, egyházi játékon csúlokra, több ezer darabba menő Péter-fillegnek érkeztek. Erre vonatkozó hiteles adatok iránt biztosítottunk.

Ugyancsak Udvarhelytől, mélyebb belátása tanferfikk tan- és népnevelésügyi tekintetben korszakot alkotandó esemény bekövetkezését is kilátásba helyezik, miszerint az Antalfi Károly megválasztása által üresedésbe jövődön tanfelügyelő állomásra — kárpótlásul a négy strapirt lóért Ugron Lázár volna kiszemelve!

Hogy is mondja csak Petőfi? „Vezetem őket, mint . . . . a nyájt!“ Clericális és ultramontán, körökben pedig azon örvendatos mennyi hír van érterjedve, hogy Orbán Balázs — Sennyey szent Pál apostol térítési hódításai által elbűvölve — 10 évi eredménytelen speculativ tévelygés után, az anyaszentegyház kebelébe visszatért. Ezért teljes bünböcsánatot és Péter-fillegreket kap. Kikerestekedése választásutján Gy.-fehérvárt meg végbe. Gratulálhatunk Udvarhelyszék alsó kerületének.

Oláh falvi góbé. — **Sz.-Udvarhely** 1875. június 24. Sz.-Udvarhelyt is megindultak a képviselő választások mozgalmak. A szabadelvü párt megalakult; megválasztottak: elnöknek Kis Ferencz, ref. tanár, és jegyzőnek Möriz Gyula rom. kath. tanár.

A párt végrehajtó bizottsága, e hó 23-ra egy 20 tagból álló szűkebb körü értekezletet hívott össze, hogy a képviselő jelölés megtörténjen. Hosszabb vajadás után, jóllehet ajánlattak: Kassai F. József budapesti pénzügyi fogalmazó és Daróczi Imreh városi tanácsos. Ugyanezen értekezlet határozata folytán, a nevezett urak írásban felhívták, hogy e hó 27-én d. u. 5 órakor a nagy párt gyűlésen — mely a „Kolozsvár“ című szálloda nagy termében fog megtartani — jelenének meg és nyilatkoznának a jelöltség elfogadására iránt; elfogadás esetében pedig adnák elő programjokat, hogy a választó közönség magát tájékozhatván, szavazását ahoz képest intézhesse.

Röviden, ebből áll a pártmozgalom. Nem vélek csalódnai, ha azt mondom, hogy több választó polgar nézetét adom elő, midőn a következők elmondására, tollamat még kezemben tartom.

A ki visszaemlékezik, tudja jól, hogy Udvarhely városában, a mult képviselő választás alkalmával, az akkori Deákpártot, az azon párti kettős képviselői jelöltség buktatta meg és játszotta a győzedelmet, a volt baloldal kezébe. Akkor t. i. Daróczi ur, a mostani s ugy látszik privilegizált, képviselő jelölt megbukván, egész pártjával, jóllehet deákpártinak hirdette magát, a baloldallal csatlakozott, és bosszúból addig hirdett elvét azonnal megtagadta.

Ki biztosít most is politikáját illetőleg? Senki; mert szavában bizni, a politikát illetőleg, egy perczig sem lehet annyira, hogy kérdés, vajjon a jelenlegi országos szabadelvü párt bukásával, csak egyedül lehetséges abszolút rendszer visszatértevel, nem mondaná-e ő azt, hogy az abszolút rendszer programja az övé?

Most is tehát egyéb törekvése alig lehetséges, mint szabadelvü pártunk elbuktatása. És mégis nem csodálándó-e, hogy akadtak volt deákpárti és jelenleg szabadelvü értelmes polgárok, kik ezen elvtelen vitéz körül sorakozni akarnak.

Tartok tőle, habár az esélyek az itteni közjogi ellenzékre nézve most nem oly kedvezőek, mint voltak a multkori baloldallal nézve.

hogy ezuttal is a kettős szabadelvü párti képviselő jelöltség a győzedelmét a közjogi ellenzék kezébe dobja.

Nem titkolhatom el, hogy a Daróczi ur képviselőségi aspiratioja, épen olyan Udvarhely-városára nézve, mint a keleti kérdés az európai politikában. Megoldhatlan mind a kettő.

Daróczi ur képviselőségi aspiratioja azért teljesíthetetlen, mert ezen ur semmi egyébbel azt kiérdemeli és követelni nem tudja, mint atyafisága, sógora és komasága által; s így kénytelen mindg azon párt, melyre rátkálnai akarja magát, s meg egyénhez folyamodni, méltó jelöltség felállíthatása végett. Így történt ez most is, s kénytelen volt a szabadelvü párt városunk és polgárságunk elől említtet, egyik kitűnő képzettségű fiát, Kassai F. Józsefet fölkerá a jelöltség elfogadására, ki ennek folytán e 27-én fogja nagy érdeklődéssel várt programbeszédét megtartani.

Mint előbb is jeléztem, a Daróczi ur szabadelvü párti jelöltsége nem egyéb toladokdásnál; mert tudjuk jól, hogy Daróczi ur is azon Apponyi-féle 5 pontos gyászvitézek egyike, kiket Fogarassy püspök ő exentiaja Udvarhelyszék és városunk nyakára akar felültetni.

Szabadelvü párti programja tehát tökéletes ámitás és malitia; vagy nem ezt tanusítja-e a legközelebbi a sósfürdő Sennyei báróra mondott pohárköszöntője, és az, hogy hallomás szerint a napokban ő is 2000 forint fehérvári szent subsidiumban részesült, s így tagjáról lett az összesen 3000 forint utolsó (?) kenettel fölszentelt szt. háromságunk. Persze, nem is volna eléggé jezsuita, ha Sennyei-programmot mondana; be kell kötni a polgárság szemét, a szabadelvü programbeszédél.

Legyen esze azonban a választó közönségnek; itt az ideje annak, hogy valahára egy oly fiatal, kebelből kiváltott, kitűnő tehetség körül csoportosuljon, mint Kassai F. József, ki a kellő biztosítékot nyújtja, előttünk már ismeretes tevékeny és munkás életével.

Legyen csak ő egyedül jelöltünk; sorakozunk körülte; emeljük őt élünkre; benne nem fogunk csalódnai, mig a másik, t. i. Daróczi ur, ki Sennyesta, a nélkül, hogy azt bevallani merné, azt mondogta, hogy elbukása esetén inkább kész hiveivel a volt tehetetlen s városunkat botrányos hirbe hozott szélső baloldali képviselő Kassai Ignác-hoz csatlakozni. Vesse meg a választó közönség az ily hamis kereskedőt, ki jelenleg is a szabadelvűség czége alatt csak Sennyei-portékát árul, kit eléggé ismerhet már városunk hasznavehetetlenségéről, hogy a tanácsházban sem cselekedett egyebet, mint hogy zavarokat csinált, s különben derék polgármesterünk ellen, polgármesteri vágyai elérhetése végett áskálódott; ki tanácsosi állásában összes polgárságunk érdekeit, a pálinka-árenda kérdésében mélyen megsértette — egy pár ember kedvéért, hogy emezek volutuma, a lehető polgármesteri vagy képviselőválasztás alkalmára, biztosíthassa; a ki végre, minthogy Budapestet még soha sem látta, az ország költségén akarja ezt megsétáltatni!!

Többet nem is beszélek róla, nem méltó, csak még annyit mondok, hogy a választó közönségnek legyen esze, tegye félre már valahára az itübl e czölönközt, s válaszon egy oly képviselőt, ki mind városunknak dicsére és hasznára válik, mind pedig a képviselőháznak egy szorgalmas és kitartó munkás tagja leendő. Dixi et salvavi animam meam.

Egy szabadelvü választó polgar. **Aranyos-Polyán**, jun. 25. Aranyos-széki vajadások. Az aranyosszéki követválasztási mozgalmakról a b. e. Harucker jutott eszünkbe, Harucker a mult század elején dugdagdó bécsi serfőző — most lényágion utódai nagy nevű dinásták — a töröktől vissza szerzett részekből megvásárolt volt vagy két vármegyére való földet s egynek, t. i. Békésnek egy személyben földesura s főispánja is volt. Mint főispánnak restauratiót kellett tartatni, s azt következőleg hajította végre: Megjegyezni való, hogy deákul is törté a szót, mert akkorában a serfőzők is deákosabbak voltak, sok mostani deáknál, tehát deákosan imigytette meg a restauratiót: „Iste dominus N. est pulcher homo, ergo fiat viceispán“ iste dominus N. est magnus homo, (magas legény) ergo fiat notarius; iste N. dives homo ergo fiat szolgabíró s így tovább a porkoláb.

Körülbelül ilyen mértékkel mérük s nálunk is a követi qualificatiót. Eljen J. Gy. mert liber báró! Eljen G. J. mert magyar k. conceipista, s ráadásul a sz. föld igaz bitü hiva! Eljen Z. K.; mert dives homo, s kitűnő lötenyésző!

Csak egy pár évtized óta hová estünk, hová törpültünk le! még friss emlékezetünkbe élnek a közel mult napjai, mikor az erdélyi megyék jelenlét jelesebb követi közt székünk képviselői a genialis Zeyk József, a nemes jellemű s gyakorlati esszü Fosztó Ferencz az erdélyi követi kar díszét, s székünk büszkeségét képezték. És mit tesszünk mi, a kiket az aetas parentum tulit progeniem — — — a fény, mely a jelesek emlékeiről ragyogólag sugárzik vissza, vastag fátyolt borítunk, nehogy valahogy korunk kicsinyisége, s látórnék sötétsége feltűnjék. Egy Jakabb Elek vagy Hatalakvalszembe két imberbisjuvenis egy Houcharddal szembe egy már a természetűl quiescentiába helyezett egy körül csoportosultva, hisszük a legfontosabb leglélekre járóbb hazafi kötelességnek eleget tehetni.

Valóban a mi székünk egy Hanecker-féle követi restauracionak néz elbe, s csak is azon remény nyujt némi vigaszt, hogy a küszöbön álló meggyerendezés bekövetkezésével nem csak földirati, hanem erkölcsi viszonyaink is lényeges átalakuláson fognak átmenni.

N. N. Brassó, június 24.

**Trauschenfels Emilnek a szász választók részére tartott beszámoló beszédéről.**

Az országgyűlés végeztével, a képviselők siettek választóiknak az ülésszak alatt való eljárásokról számot adni, illetőleg megbízóik itöltszéke elé állani.

A képviselők legnagyobb része ebbeli kötelességét már teljesíté.

Mi is vártuk képviselőink részéről az erre vonatkozó tudósítást. S csakugyan már több nappal ezelőtt meg is jelelt az a „Kr. Ztg.“-ban, melyszerint Wächter Frigyes képviselő ur tudatá a választó közönséggel, hogy folyó hó 27-én fogja beszámoló beszédét megtartani.

Trauschenfels Emil képviselő ur részéről ily tudósítás sem határozottan, sem határozatlanul nem látott világot, csupán a „Kr. Ztg.“ adott fennebbi híre közlésekor azon reményének kifejezését, hogy akkorra talán Trauschenfels képviselő ur is megérkezend.

A hír közlése folytán a választók készültek is a 27-én tartandó beszédre; de ki hitte volna a mi ezt megelőző. Mint meleg eső után a gomba úgy termettek percz alatt száz és száz helyeken óriási falragaszok s egy szép reggel arra ébredünk, hogy a szász választókat Trauschenfels Emil képviselő ur beszámoló beszédére egybehívja az id. választási bizottság f. hó 23-ra.

Senkinek sem volt clique-en kívül e mesterfogásról tudomása és senki se tudta mikor és hol határozták el e gyűlés tartását és azt sem tudta senki, hogy Trauschenfels Emil képviselő olyformán körünkbe termelt, mintha csak az égből cseppent volna.

Hogy e gyűlés összehívása nem mások, mint a szász ultrák műve, kikből városunk is igen tisztességes példányokkal bír, kétséget sem szenved, de hogy szemtelenségek épen annyira menjen s vak dühök minden józan és tapintatos eljárást megvetve, polgártarsaikat ily durva s csak tölök kithetető módon megsérteni képesek legyenek, azt senki sem hitte volna.

(Folyt. köv.)

## A „KELET“ magán-távirata.

Feladatott Buda-Pesten junius 26. 10. ó. 20 p. d. e

Erkezett, junius 26. 2. ó. — p. d. u.

**A tegnapielőtti értekezleten az osztrák miniszterek amagyar követelések írásbeli átnyújtását kérték; Széll tegnapi átdatja az idevágó memorandumot; az osztrákok írásban fognak válaszolni. Holnap új értekezlet tartatik, addig Széll Kálmán a banküggyel foglalkozik.**

## NAPI HIREK.

Kolozsvár, jun. 26. 1875.

A bukaresti lövészek ma reggel 1/5 órakor érkeztek meg. Az indóháznál mintegy 200 an vártak s éljenekkel fogadták az érkezőket. A szivélyes kézzorútságot után Minorich Károly h. polgármester üdvözölte őket a város nevében, hangszólóváján, hogy a városnak szívesen látott vendégei. Erre dr. Fialla Lajos főlövész-mester felelt magyar nyelven, megköszönvén a szives fogadtatást, s tudat adván, miként a kolozsvári lövészek tavalyi látogatását kívánják viszonzni. Ezután kísérve a kocsi hosszu sorától a „Blasini“ szállodába vonultak. Az első kocsiiban a polgármester oldalával mellet dr. Fialla foglalt helyet. A szállodába megérkezvén, dr. Fialla főlövész-mester kinyilatkoztatta, miként rendkívül jól esett nekik a m. k. ministerium azon intézkedése, hogy a határeszélén podgyászaiak megtéintése nélkül becsáttattak be.

A bukaresti lövészek tiszteletére ma délben a „Blasini“ szállodában villás reggeli rendeztetett, mely alkalommal gr. Eszterházy Kálmán egyleti elnök dr. Fialla Lajos s Florescu Sándornak egy csinos beszéd kíséretében átdatja az okmányt, melynek értelmében nevezettek az 1875. febr. 10-én tartott lövészelegyleti közgyűlés által a lövészet ügye körül kiintetett érdemeik elismeréséül tiszteletbeli tagokká választattak. Ez alkalommal egyszerű mind a lövészejelvény is kézbesítettett.

A lövészelegylet zászlószentelési ünnepélye holnap fog megtörténni. Reggel fél 8 órakor gyülekezés a városház udvarán. Nyolcz órakor küldöttség meneszkése az egyleti elnök után Molnár Sándor lövészmester vezetésével s rögtön indulás következő rendben: Elöl 7 jelző disztribútyben, utána a zenekar, azután a kolozsvári önkéntes tüzoltó-egylet, szakaszban a Dalkör, Hilária s a polgári dalegyletek harmasával. Az egyleti elnök a vendég egyletek elnökeivel, a vendég egyletek, a kolozsvári lövészelegylet harmasával, s a k. monostori önkéntes tüzoltóegylet szakaszban. A menet a városbától kiindulva, a piaczon, b. monostor s sétatér utcákon, valamint a sétatérten át a lövészkertbe felállított dalecsarnokhoz érkezik, hol az egyleti elnök a vendégeket üdvözli s a vendégeket zászlóit cserkoszorúval ellátja. Ekor a zászlóanyja és kísérete megérkezvén, a dalegyletek a hymnust éneklék, mire a kis mise következik az egyházi zenével. Mise után zászlószentelés szentán Veszely Károly s Szász Gerő tartanak rövid beszédet. A szegérés után a felszentelt zászlót a főlövész-mester átadja az egylet zászlótartójának, mire a löcsarnokba vonulás történik, hol a lövészet az öt első versenylovással, melyben gr. Bánffy Bólané a zászlóanyja, Drechsler altábornagy, Inczédi Sámuel ezredes, Minorich Károly helyettes polgármester, s gr. Eszterházy Kálmán egyleti elnök vesznek részt, megkezdődik. Délután 2 órakor társas ebéd az „Arená“-ban, mely alatt a katona zenekar játszik. Este 9 órakor tüzijáték a sétatéri tavon, onnan az ujjilág“-ba. — Hétfőn a lövészet folytatása.

Színházunk derék intendánsa Korbuly Bogdán urnagy figyelmet tanusit a lövészelegyleti vendégek iránt, ma tiszteletli disz-eladást rendezett, mely alkalommal a „Büvös vadász“ igen szép zenéjű nagy opera kerül színe nagy látványosságokkal, fényes díszletekkel és tűzijátékkal. Az előadásnak bukaresti vendégeink is meg fognak jelenni.

A városi képviselet tegnapi gyűlésén 100 frtot szavazott meg a külföldiek jutalmidjára a lövészünnepélyre.

**Feleki Millob,** a budapesti nemzeti színház elsőrendű művésze a kolozsvári színpadon — mint értesülünk — július elsőjén lép fel először.

**Sidoli Tivadar** lovardája, mely jelenleg Maros-Vásárhelyt nagy közönség előtt tartja előadásait, — a mint értesülünk — július első hetében 55 tagból álló társulatával, 25 idomított lovával Kolozsvárra kezdi meg előadásait. Tehát látványosságok tekintetében nem lesz hiány. A itt működő ballet társulat meg kétszer fog fellépni.

A **kolozsvári** állami tanítónőképző növendékeinek „önképzőkora“ f. év jun. 27-én zárünnepélyt tart a következő műsorral: 1. szakasz. 1. „Ószi dal“ Mendelssohn-tól, kardal, éneklék a képezde II. és III. éves növendékei. 2. Előki megnyitó beszéd. 3. Titkari jelentés. 4. Szavaltaverseny: a) „A lábas óra“, Longfellowtól szavalja Indali Sarolta I. éves növendék. b) „Szibinyáni Jánk“ Aranytól, szavalja Jeszenszky Matild III. éves növendék. c) „A költő hazája“ Arany J.-tól, szavalja Boros Amália III. éves növendék. d) „A lantos“ Arany J.-tól, szav. Bárány Róza II. év. növ. e) „A drámai nyelvéről“ Tóth K.-tól, szavalja Szemerjai Róza III. é. növ. f) „Lear király és három leánya“ ford. Szász K. szav. Butyka Vilma. g) „Levél egy elutazott barátom után“ Tompáti, szavalja Müller Emilia III. éves növendék. 5. „A granadai éjtanya“ magándal, kardal kísérettel, Kreutzertől, éneklék a III. osztály. II. szakasz: 6. Zongoraverseny. a) Potpourri“ Trobadourból Leybachtól, zong. Szabó Luiza III. éves növendék. b) „F. dur“ Sonata Mozártól, zongorázza Kappel Regina III. éves növ. c) „Veneziei carneval“ Schulhofftól, zong. Buday Ida III. év. növ. d) „Az ezred leánya“ Sydeneytől, zong. Popini Emilia II. éves növ. 7. Jelentés a pályakérdések ügyében s a nyertes művek díjainak kiosztása. 8. Előki zárás. 9. Kardal „Sapphó“ operából, Pacinittól, éneklék a II. és III. oszt. Kezdeté d. u. 4 órakor.

A **vallás és közoktatásügyi miniszter** valamennyi hitfelekezet egyházi főhatóságához a néptanítók anyagi sorsának javítása tárgyában körrendeletet intézett, a melyben a bajt, hogy azon segíthetni lehessen, feltárni és a viszonyokhoz mért terveik szept. 30-ig való beküldésére, a lehető segélyforrások kimutatására felkéri.

**Deák Ferencz** 23-kán este, talán a nagy forróság következtében, ismét rosszul érezte magát, annyira hogy kényezteté komolyan nyugtalankodott. Örömmel jelentik, írja, a „P. L.“, hogy Deák ismét jobban érezi magát.

A **m. kir. postahivatalok** az a közönség értesítetnek, hogy 1875. évi július 1-től fogya a szabályos minőségű és a feladással bérmentesített nyomtatványok portója az osztrák magyar monarchia beföldi, ugyszinté a cseppforgalomban Luxemburg és Helgolanddal

|                 |            |    |
|-----------------|------------|----|
| 50 gramon felül | 250 gramig | 5  |
| 250             | 500        | 10 |
| 500             | 1000       | 15 |

fog szedetni. Az árumustrákra nézve pedig a fenti határidőtől kezdve és fennemített forgaromban 250 gram suly mellett 5 krajczár-egységes díj szabatik meg.

**Hegedüs Sándor** a zalatapolczai szabadelvü párt választóíthoz nyílt levelet intézett, melyben megköszöni jelöltül való szobahozását, s kéri őket, hogy ejtsék eljelöltségét és szavazzanak Kerkapoly Károlyra. Mint az „El-lenör“ hallja, Hegedüs Sándor urat Abruabánya fogja megválasztani képviselőjének.

A **„Baloldal“** című udvarhelyi lap ma ide érkezett számban Ugron Gábor lemond a szerkesztőségről, kijelentvén, hogy talán e lap soha meg sem indul, ha tudja, hogy szerkesztési is ő lesz „kénytelen“ de ugy látszik — bajos volt szerkesztőt fogni, meg is látszott különben a lapon, hogy az inkább szerkesztődött, sem mint szerkesztve volt, ugy hogy maga a szerkesztő is restelte olykor a dolgot, hogy mik jelentek meg saját lapjában, az ő tudta nélkül. Most e fejtelenségnek eleje lesz vére. A lap Julius elsőjén kezdve Kolozsvárra Deáky Albert szerkesztése mellett fog megjelenni. Kiadótulajdonos jóvőre is Ugron Gábor lesz. Deáky Albert a legutóbbi számban már közre is adja programját, a mely szerint „a kormánypárttal szemben a mennyiben a haza és nemzet anyagi jólétének megmentése és felvirágoztatása különlegesen és egyedül kitűzött célja, ez irányban törekvéssel szembe csak figyelő és ellenőrködő állást fog a lap elfoglalni: mig azon eljárásával szemben, hogy a közjogi alapkiegészés s nemzeti önállóságunk kivívásának elvi kérdését most, midőn az a kiegyezési 10 évi határidő lejártával épen szükségképp tárgyalás alá veendő lesz, feltétlenül letette s feltűgyeztetette, határozottan ellenzékét képez és képvisel.“ Legyen nekik az ok hitök szerint; hanem annyit, hogy a lap jóvőre az eddiginél tisztességesebb modorban és hangon lesz szerkesztve s hirlapiradalom és a moral érdekében legyen szabad remélünk.

Felelős szerkesztő: Békésy Károly.

## Nyilttér.

### Jelzalog-kölcsönök

birodaalom bármely részében, te-lekkönyvezett földbirtokra 1000 frttól a legmagasabb összegig a legelőnyösebb módozattal ellátott törlesztésre gyorsan eszközöl. 5000 forinton fejlül kölcsönöknél feltűnő előnyt nyujt.

A hat. eng. Általános Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda

Kolozsvárról, belmonostor utca 19. szám. (Értekezhet posta utján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.)

## Școala - BCU Cluj-Napoca.